

Irländska republiken, Ulster och England

Uppdelningen (partition) måste bort, det är den paroll som förbinder alla Sydirlands (irländska republikens) politiska riktningar. Att Nordirland eller Ulster med en sjundedel av ön Irlands landområde och nära en tredjedel av dess befolkning utgör en del av England är ett faktum som anses strida mot moralen och den naturliga rätten; denna känsla kommer till uttryck redan däri att man inte talar om Nordirland, utan om "de sex grevskapen", som egentligen skall ingå bland Irlands 32 grevskap. Den väsentliga orsaken till dessa föreställningar är väl helt enkelt den geografiska samhörigheten: ön bör bilda en enhet. Men tradition, historia och folklig gemenskap äro också. Alla irländare bör höra samman, förklarade utrikesminister Cosgrave nyligen i ett tal, "vare sig de är av gammal irländsk härkomst eller senare irländsk börd". Skillnaderna mellan irer och engelsmän och skottar är utan betydelse i förhållande till den gemensamma irländska härstamningen.

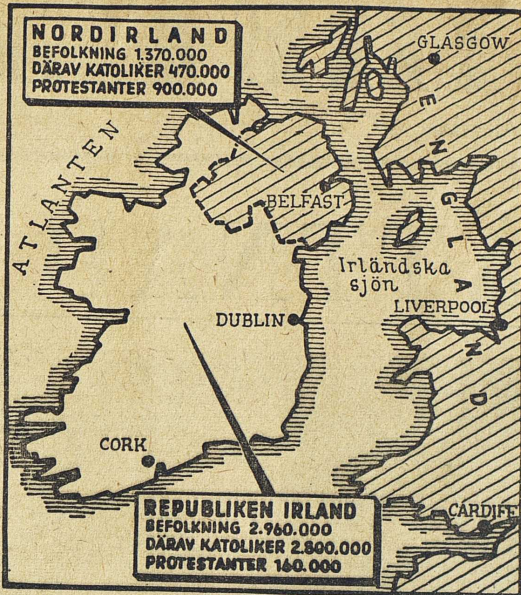
Och förvisso är dessa skillnader oklara: så gott som alla irländare talar engelska som sitt modersmål, och att fixera de olika nationaliteternas omfattning är inte möjligt. Så mycket är dock klart: Ulsters särställning sammanhänger med att antalet invandrare från England och särskilt Skottland här varit relativt mycket stort och att majoriteten av Ulsters befolkning av detta skäl känner sig som en särpräglad enhet. Det väsentliga bindemedlet i samtiden är likväl religionen; protestanterna (jämnt fördelade på "Irlands kyrka" och det presbyterianska samfundet) uppbrår Ulsterpatriotismen mot den tredjedel av befolkningen som är katoliker och mot Sydirlands över nitti-procentiga katolska majoritet.

Att uppdelningen, att Ulsters kvarstående i England under omfattande självstyrelse är en följd av Ulstermajoritetens eget fria val finns intet tvivel om. Det är nog att erinra om att den engelska regeringen före första världs-

kriget var beredd att genomföra autonomi för hela Irland som enhet, men att denna plan stäcktes genom Ulsters hot om väpnat motstånd. Under den nu snart 35-åriga uppdelningsperioden har Ulsters vilja att bevara sin särställning stärkts genom Sydirlands politik; det industrialiserade Ulster kan inte godta Sydirlands agrara tullpolitik, det protestantiska Ulster står kritiskt till den katolska kyrkans dominans i Sydirländ, det brittiskt-nationella Ulster ser i Sydirländs utrikespolitiska isolationism och dess formella proklamerande av republiken år 1949 nya motiv för klyvningens bibehållande. Få är så medvetna om och stolta över sin nationella och religiösa hållning som de protestantiska briterna i Ulster.

Inom Sydirländ, som vill vinna Ulster, har helt naturligt agitationen för uppdelningens upphävande mindre riktats mot Ulster än mot England. Man har framställt Ulster som ett engelskt lydland, som styrt av en liten med England lierad minoritet; de tendenser att diskriminera katolikerna i Ulster som framträtt särskilt vid valkretsindelningen har enormt överdrivits, och stundom har Ulsterregimen rent av betecknats som en diktatur med ett förtryck av Hitlertyp — dessa vettlösheter har haft en viktig plats i den folkliga propagandan. Agitationen har emellertid inte med styrka vänts mot Ulsters svagaste punkt — att två grevskap med katolsk majoritet, Tyrone och Fermanagh, ingår i området — ty att inrikta sig på en gränsreglering vore att indirekt uppe tanken på vinnandet av hela Ulster.

Stämningen och läget, inom båda områdena har emellertid varit långt fridsammare och tolerantere än den hetsiga politiska agitationen låter förmoda. Den protestantiska minoriteten i Sydirländ har full likställighet; dess litenhet (drygt en tjugondel) och dess redan av litenheten nödvändiggjorda lojalitet mot republiken gör diskrimination meningslös. Den katolska minoriteten i Ulster — omkring en

tredjedel och till stor del öppet arbetande för anslutning till Sydirländ — har stundom bekämpats med tvivelaktiga medel, men om någon undertryckning är inte tal; det bästa beviset härför är att en fjärdedel av Ulsters eget parlament består av katoliker som kräver anslutning till Sydirländ. I en rad praktiska frågor — trafik, gränsbevakning — har samarbete mellan norr och söder etablerats och gått bra. De värsta följderna av konflikten har varit de av sydirländska nationalisterna utförda våldsdåderna i Ulster, såsom då medlemmar av den numera privata och illegala organisationen "Irländska republikanska armén" för ett år sedan gjorde raiderna mot vapendepåer i Armagh och Omagh, som kostade flera människoliv, och då för någon vecka sedan ett angrepp riktades mot en polisstation strax norr om gränsen mellan Nord- och Sydirländ.

Tongivande politiska uttalanden har under de senaste åren varit mera återhållsamma. De stora sydirländska partiernas ledare har gång efter annan betonat att våld inte bör tillgripas för att främja Irlands enande, och de har sålunda klart avvisat de terroristiska metoder som IRA (irländska republikanska armén) använt; senast redovisade De Valera, republikens store man och för närvarande oppositionens ledare, denna uppfattning vid sitt partis, Fianna Fáils, stora kongress i Dublin. Men från England och Nordirland har med rätta förklarats att republikens myndigheter visat sig ovilliga att inskrida mot terroristerna och att IRA trots principförbudet tillåts att hålla halvt militära övningar, inte sällan just vid gränsen till Nordirland.

Många sydirländska patrioter anser att agitationen för uppdelningens upphävande är överdriven och förljugen; politikerna har fastnat i gamla talesätt och fortsätter med en hets som förgiftar förhållandet mellan Sydirländ, England och Ulster och i själva verket eggar till de våldshandlingar som i princip fördöms. Offentligt har denna mening under senaste tid utvecklat sig bland andra en ung nationell och katolsk författare, Michael Sheehy (i boken "Divided We Stand") och av chefen för Abbeyteatern Ernest Blythe, som i egenskap av gammal revolutionär och fristatsminister, med hungerstrejker och är av fängelse i England på sin meritlista, inte gärna kan misstänkas för bristande lojalitet mot republiken. Ulster vill, främst på grund av sin religiösa särprägel, höra till England, det är ett faktum som man måste erkänna, betonar de båda författarna. "Det är en barnslig undanflykt, en gemmen förevändning att lägga ansvaret för uppdelningen på England", skriver Sheehy. Enligt hans mening kan en avveckling av uppdelningen i framtiden inte tänkas med mindre Sydirländ helt ändrar sin politik; den inskränkta nationalismen, med den obligatoriska undervisningen i gaeliska som symbol, och isolationismen måste vika för ett närmande till Västern och demokratierna och därmed också till England. Blythe och Sheehy kan inte räkna på stöd, i varje fall inte öppet stöd, från de härskande politiska kretsarna, men det står utom tvivel att de företräder en betydande intellektuell opinion.